



پاسخ‌ها

پرسش‌ها

۱. نام‌هایی را که برای فعالیت‌های انسان در زبان فارسی وجود دارد، نام ببرید.	کار، عمل، فعل، رفتار، کردار، کنش و...
۲. چه نام‌هایی را می‌توان برای انجام‌دهنده فعالیت به کار برد؟	کارگر، کارمند، کارگزار، کارفرما، عامل و...
۳. کنش و کنشگر به چه معناست؟	در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» و به انجام‌دهنده آن، «کنشگر» می‌گویند.
۴. آگاهانه بودن کنش به چه معناست؟ مثال بزنید.	آگاهانه بودن کنش یعنی کنش وابسته به آگاهی آدمی است، به گونه‌ای که بدون آگاهی انجام نمی‌شود. سخن گفتن یک کنش است. اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات و معانی آنها از دست بدهیم، از گفتار باز می‌مانیم. از این رو، فردی که به زبانی آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید.
۵. قرار گرفتن بر سر دوراهی‌ها کدام‌یک از ویژگی‌های کنش انسانی را نشان می‌دهد؟	ارادی بودن
۶. کنش ارادی است، یعنی چه؟	یعنی کنش به اراده انسان وابسته است. یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، انجام نمی‌شود.
۷. چرا علاوه بر آگاهی، اراده انسان نیز برای انجام کنش ضروری است؟	زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد؛ ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.
۸. با توجه به کنش، فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، گردش خون کنش محسوب نمی‌شوند.	ارادی بودن
۹. معنای هدف‌دار بودن کنش چیست؟ مثال بزنید.	یعنی فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود، اگرچه ممکن است همیشه به آن نرسد. به همین دلیل می‌توان از افراد، دلیل انجام کار را پرسید؛ برای مثال فردی که کنار رودخانه‌ای می‌رود، قصد ماهیگیری دارد یا می‌خواهد از شنیدن صدای آب لذت ببرد یا...



هدف‌دار بودن	۱۰. پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» با توجه به ویژگی کنش پرسیده می‌شود.
انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند؛ مثلاً وقتی دانش‌آموزی در کلاس، دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب دهد که معنای کنش او را دریابد.	۱۱. معنادار بودن کنش را توضیح دهید و مثال بزنید.
وقتی در و پنجره‌های کلاس درس را باز می‌کنیم، هوای کلاس تغییر می‌کند. فردی که به صورت مداوم وضو می‌گیرد، دست و صورت او پاکیزه می‌شود.	۱۲. برای پیامدهای غیرارادی کنش که نتیجه طبیعی کنش هستند، مثال بزنید.
ارادی	۱۳. پیامدهای ، خودشان کنش‌اند و باید کنشگری آنها را انجام دهد.
غیرارادی	۱۴. پیامدهایی که به اراده افراد انسانی بستگی ندارند، پیامدهای کنش نامیده می‌شوند.
اگر آثار و پیامدهای کنش انسان مطلوب نبود، آن رفتار را انجام نمی‌داد. در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.	۱۵. شناخت آثار و پیامدهای کنش انسان چه اهمیتی دارد؟

پرسش متن صفحه ۳ کتاب درسی

- کنش ویژگی‌هایی دارد که آن را از فعالیت مخلوقات دیگر متمایز می‌کند. به نظر شما این ویژگی‌ها کدام‌اند؟

۱- آگاهانه بودن

۲- ارادی بودن

۳- هدف‌دار بودن

۴- معنادار بودن

- وقتی می‌خواهید برای اولین بار از یک کالای پیچیده مانند تلویزیون یا تلفن همراه استفاده کنید، به دفترچه راهنمای آن مراجعه می‌کنید. ولی پس از آن، دیگر سراغی از دفترچه راهنما نمی‌گیرید؛ مگر اینکه مشکلی پیش بیاید، چرا؟

چون با خواندن دفترچه راهنما، آگاهی‌های لازم و کافی برای استفاده از آن وسیله را به دست می‌آوریم.

- در جلسه امتحان نشسته‌اید و شرایط مناسب محیطی، اجتماعی و فردی فراهم است. در چه صورتی، از پاسخ به پرسشی باز می‌مانید؟

زمانی که معلومات لازم را برای پاسخ به سؤال نداشته باشیم و آگاهی ما کامل نباشد.



● فرد گرسنه‌ای به جزیره‌ای خالی از سکنه وارد می‌شود. او هیچ شناختی دربارهٔ مواد غذایی آنجا ندارد. به نظر شما این فرد برای رفع گرسنگی‌اش چه می‌کند؟
ابتدا از خوراکی‌هایی که می‌شناسد یا احتمال می‌دهد که زیان نداشته باشند، استفاده می‌کند تا سیر شود. با گذشت زمان، این فرد با مواد غذایی موجود در جزیره، آشنا می‌شود و می‌تواند غذا تهیه کند. همچنین می‌تواند از گوشت حیوانات شکار شده استفاده کند.

پرسش متن صفحه ۴ کتاب درسی

- آیا کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت می‌گیرد؟
خیر؛ ممکن است آگاهی انسان برای انجام کنش، درست یا نادرست باشد.
- حتماً برای شما پیش آمده که در انجام کاری، بر سر دو راهی قرار گرفته باشید. مانند اینکه پس از برگشت از دبیرستان، بهتر است ابتدا استراحت کنید و بعد تکالیف درسی خود را انجام دهید یا برعکس. قرار گرفتن بر سر دو راهی‌ها، یکی از ویژگی‌های کنش انسانی را نشان می‌دهد. آن ویژگی کدام است؟
قدرت اراده و اختیار در انسان؛ رفتار و کنش‌های انسان براساس ارادهٔ او صورت می‌گیرد.
- فردی از میان جمع برمی‌خیزد و در و پنجرهٔ اتاق را باز می‌کند. اگر از او بپرسند چرا چنین کاری کردی، چه می‌گویی؟
هدف خود را از انجام این کار بیان می‌کنند؛ برای مثال به دلیل گرم بودن اتاق و تهویهٔ هوا.
- آیا انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان، هدف‌های یکسانی دارند؟
خیر؛ اهداف انسان‌ها متفاوت است و هر یک از انسان‌ها برای انجام کنش، هدفی را دنبال می‌کنند که ممکن است با دیگری تفاوت داشته باشد.

گفت و گو کنید صفحه ۵ کتاب درسی

بوق زدن راننده، یک کنش است. دربارهٔ معناهای مختلف آن با یکدیگر گفت‌وگو کنید.
آگاه کردن سایر رانندگان از حضور خود، هشدار به عابران پیاده، اعتراض به حواس‌پرتی برخی رانندگان هنگام سبز شدن چراغ راهنما، اظهار شادی در عروسی و ...

پرسش متن صفحه ۵ کتاب درسی

- از لقمان حکیم پرسیدند: حکمت از که آموختی؟ گفت: از نابینایان که تا جای نینند پای نهند!
سعدی در این بیان، چه چیزی را به ما توصیه می‌کند؟ توجه کردن به آثار و پیامدهای کنش به نظر شما شناخت آثار و پیامدهای کنش انسان، چه اهمیتی دارد؟
انسان با توجه به این آثار و پیامدها می‌تواند برای انجام دادن یا ندادن کنش خود، تصمیم بگیرد.
- آیا پیامدهای کنش نیز همانند خود کنش، وابسته به آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها است؟
برخی پیامدهای کنش به ارادهٔ افراد وابسته است و برخی نیز نتیجهٔ طبیعی کنش‌اند. پیامدهایی که به ارادهٔ انسان‌ها وابسته است احتمالی است؛ یعنی ممکن است انجام بشود یا نشود. اگر افراد آن را اراده کنند، انجام می‌شود و اگر نخواهند، انجام نمی‌گیرد؛ ولی پیامدهای غیرارادی کنش انسان، قطعی است؛ یعنی حتماً انجام می‌شود.



تحلیل کنید

صفحه ۷ کتاب درسی

• «آدمی در گرو عمل خویش است» (سوره مدثر: آیه ۳۸)

این آیه بدین معناست که هر کس مسئول اعمال خودش است و در آخرت در برابر اعمالش پاداش یا مجازات خواهد داشت. بنابراین اگر فردی کنشی را انجام دهد، پیامدهای ارادی و غیرارادی آن، متوجه او خواهد بود.

• پیامدهای ارادی و غیرارادی هر یک از کنش‌های زیر را مشخص کنید.

پیامدهای غیرارادی	پیامدهای ارادی		کنش
	وابسته به اراده دیگری	وابسته به اراده کنشگر	
سلامتی و نشاط	شرکت در مسابقه، تشویق شدن در مسابقه	کسب موفقیت، حفظ تندرستی	ورزش کردن
تنگی نفس و سایر بیماری‌های تنفسی	طرد شدن و سرزنش دیگران	تفريح کردن	سیگار و قلیان کشیدن
گسترش آرامش فردی و اجتماعی	افزایش اعتماد و مورد احترام قرار گرفتن	حفظ ایمان و دوری از گناه	رعایت حیا
دوری از هیجانات عصبی و حفظ سلامتی قلب	شناخته شدن به عنوان فردی آرام و منطقی در میان اطرافیان	نداشتن درگیری با دیگران، تصمیم‌گیری‌های عقلانی	کنترل خشم